

POVZETEK PRAVILNIKA O VARNOSTI STROJEV

1. Splošno

Ta pravilnik vsebinsko povzema evropsko direktivo o strojih 2006/42/EC. Sestavljen je iz 9 poglavij, ki vsebujejo 23 členov in 11 prilog. Členi slovenskega pravilnika smiselno povzemajo večino določb členov evropske direktive, priloge pravilnika pa so skoraj dobeseden prevod aneksov direktive.

Pravilnik o varnosti strojev je bil objavljen v Ur. l. RS, št. 75/08, uporabljati pa se bo začel od 29. decembra 2009.

2. Področje pravilnika

Pravilnik je namenjen načrtovanju, proizvodnji in dobavi:

- strojev (stroj tvorijo povezani deli, od katerih je vsaj eden gibljiv),
- zamenljive opreme (ki menja funkcijo stroja),
- varnostnih komponent (imajo varnostno funkcijo),
- dvižnih pripomočkov,
- verig, vrvi in oprtnic,
- odstranljivih naprav za mehanski prenos,
- delno dokončanih strojev.

V pravilniku so navedene vrste strojev in naprav, za katere pravilnik ne velja. Pravilnik določa tudi nadzor nad stroji na trgu in postopke obveščanja.

3. Vsebina pravilnika

Ta pravilnik določa zahteve za stroje, ki se dajejo na trg in v obratovanje, da bi se zagotovil njihov prost pretok ter njihova skladnost z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami.

Varnostne zahteve iz pravilnika se nanašajo na zaščito pred nevarnostmi, ki izvirajo iz samega stroja (mehanske, električne, kemične itd.) in na zaščito pred nevarnostmi, ki jih lahko povzročijo zunanji vplivi na stroj.

Če so nevarnosti za stroje predvsem električnega izvora, se za take stroje uporabljajo določila predpisa, ki se nanaša na električno opremo, namenjeno za uporabo znotraj določenih napetostnih mej.

4. Dajanje na trg in v obratovanje

Proizvajalec oziroma njegov pooblaščen zastopnik lahko da stroj na trg in v obratovanje samo, če ob pravilni montaži, postavitvi, vzdrževanju in uporabi za predvideni namen ne ogroža zdravja ali varnosti ljudi, domačih živali ali premoženja.

5. Obveznosti proizvajalca oziroma njegovega pooblaščenega zastopnika

Proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik mora:

- izvesti ali dati izvesti vse potrebne preskuse in preglede stroja, da se zagotovi njegovo skladnost z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami tega pravilnika,
- vključiti priglašeni organ v postopek ugotavljanja skladnosti, kadar je to zahtevano (stroji iz Priloge 4),
- pripraviti in zagotoviti razpoložljivost tehnične dokumentacije,
- izdati ES-izjavo o skladnosti in jo priložiti k vsakemu stroju,
- pritrditi oznako CE na vsak stroj in varnostno komponento iz Priloge 5,
- pritrditi ostale označbe na stroj (ime proizvajalca, oznaka serije ali tipa, leto izdelave, itd.),
- priložiti navodila za uporabo v jeziku države, kjer se stroj daje na trg in v obratovanje.

6. Postopki ugotavljanja skladnosti

Za stroje, ki niso navedeni v Prilogi 4, mora proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik izpeljati naslednji postopek:

- uporabiti postopek ugotavljanja skladnosti z notranjim preverjanjem proizvodnje strojev iz Priloge 8.

Kadar je stroj naveden v Prilogi 4 in izdelan skladno s harmoniziranimi standardi iz 11. člena in če ti standardi pokrivajo vse ustrezne bistvene zdravstvene in varnostne zahteve, proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik uporabi enega izmed naslednjih postopkov:

- a) postopek za ugotavljanje skladnosti z notranjim preverjanjem proizvodnje strojev iz Priloge 8,
- b) postopek za ES-pregled tipa iz Priloge 9 in notranje preverjanje proizvodnje strojev, predvideno v 3. točki Priloge 8,
- c) postopek popolnega zagotavljanja kakovosti iz Priloge 10.

Kadar je stroj naveden v Prilogi 4 in ni izdelan skladno s harmoniziranimi standardi iz 11. člena, ali je le delno skladen s takšnimi harmoniziranimi standardi, ali harmonizirani standardi ne pokrivajo vseh bistvenih zdravstvenih in varnostnih zahtev, ali če za zadevni stroj ni harmoniziranih standardov, proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik uporabita enega izmed naslednjih postopkov:

- a) postopek za ES-pregled tipa iz Priloge 9 z notranjim preverjanjem proizvodnje strojev iz 3. točke Priloge 8,
- b) postopek popolnega zagotavljanja kakovosti iz Priloge 10.

7. Postopek ugotavljanja skladnosti za delno končane stroje

Proizvajalec delno dokončanega stroja ali njegov pooblaščen zastopnik, preden ga da na trg, zagotovi, da:

- a) je pripravljena ustrezna tehnična dokumentacija, opisana v B poglavju Priloge 7,
- b) so pripravljena navodila za montažo, opisana v Prilogi 6,
- c) je sestavljena izjava za vgradnjo, opisana v B točki 1. poglavja Priloge 2.

8. Izjava o skladnosti, tehnična dokumentacija in navodila za uporabo

Proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik mora izdelati izjavo o skladnosti v slovenskem jeziku ali v enem od uradnih jezikov držav članic EU. Stroju, ki se daje na trg in v obratovanje v Republiki Sloveniji, mora biti priložena ES-izjava o skladnosti v slovenskem jeziku ali prevod originalne ES-izjave o skladnosti v slovenski jezik.

Tehnična dokumentacija mora biti sestavljena v slovenskem jeziku ali v enem od uradnih jezikov ostalih držav članic EU.

Navodila za uporabo morajo biti napisana v slovenskem jeziku ali v enem od ostalih uradnih jezikov držav članic EU. Stroju, ki se daje na trg in v obratovanje v Republiki Sloveniji, morajo biti priložena originalna navodila v slovenskem jeziku ali prevod navodil v slovenski jezik ter navodila v originalnem jeziku.

9. Oznaka »CE«

Proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik mora na vsak stroj pritrditi oznako CE, s katero potrdi, da stroj izpolnjuje vse bistvene zdravstvene in varnostne zahteve iz tega pravilnika ter ostalih predpisov, ki zahtevajo oznako CE.

10. Standardi

Minister, pristojen za gospodarstvo, mora objaviti v Uradnem listu Republike Slovenije seznam slovenskih standardov, ki prevzemajo harmonizirane evropske standarde, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti stroja oziroma varnostne komponente z zahtevami tega pravilnika. Zadnja verzija slovenskih harmoniziranih standardov je bila objavljena v Ur. l. RS, št. 120/08.

Uporaba harmoniziranih standardov za proizvajalca strojev in varnostnih komponent ni obvezna. Če minister, pristojen za gospodarstvo meni, da uporaba harmoniziranega standarda ne ustvarja več domneve o skladnosti, ga lahko izpodbija pri Komisiji EU.

11. Priglašeni organi

Priglašeni organi, ki so vključeni v postopke ugotavljanja skladnosti, morajo pred začetkom opravljanja postopkov zadostiti minimalnim kriterijem, ki so določeni v Prilogi 11 in imeti odločbo v skladu z 12. členom Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti.

12. Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika

Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika na trgu izvaja Tržni inšpektorat Republike Slovenije, nadzor nad uporabo strojev v delovnem procesu Inšpektorat Republike Slovenije za delo, nadzor nad stroji, ki so namenjeni za rudarska dela ter druga podzemna gradbena dela, ki se

izvajajo z rudarskimi metodami dela pa Rudarska inšpekcija, ki deluje v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za energetiko in rudarstvo.

13. Koristne informacije

- <http://www.newapproach.org/> (tu se dobijo direktive Novega pristopa)
- http://ec.europa.eu/enterprise/mechan_equipment/machinery/index.htm (tu se dobi evropsko Direktivo o strojih, seznam harmoniziranih standardov za stroje in seznam priglašeni organov za stroje)
- <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/reflist/machines.html> (seznam direktiv Novega pristopa in napatila na harmonizirane standarde)
- <http://www.cenorm.be/> (spletna stran Evropskega komiteja za standardizacijo CEN)
- http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/index_en.htm (tu se dobi notranji trg Evropske unije)
- <http://www.mg.gov.si> (spletna stran Ministrstva za gospodarstvo)